

sian per el pont» (*Excursions*, p. 102), «entrar en la ciutat per un de sos portals, mes sense *burots* y menos gabatxos» (cita d'*AlcM*). A les Illes el mot degué aplicar-se a petites organitzacions locals de jocs d'atzar, d'on després l'home que va pels pobles 5
 5 *exponent* coses que rifa: «*menar com un burot per sa rifa*: molestar a alguno con muchas idas y venidas, traer a alguno --- como palillo de barquillero; traer a mal traer a alguno o hacer de él lo que se quiere» (*Damen.*), i amb una altra concreció «cast. 10
 10 *ruleta*, bolla que tiren damunt una roda numerada i giratòria, i que indica el nombre que guanya en la rifa i altres jocs d'atzar» men. i mall. (*AlcM*, § 3); més clar encara: «*der burot* oder Roulette, verbotenes Spiel», que l'Arx. Ll. Salvador ens descriu a Menorca 15
 15 explicant que va ser prohibit com tots els jocs d'atzar, però que per Nadal el toleren i fins hi deixen jugar pels carrers (*Die Balearen* II, 324), ço que implica evidentment que normalment es jugava dins una «oficina».

Des d'aquesta bola giratòria el mot ha passat a indicar a Mallorca una baldufa (*AlcM*, § 2) o un infant molt bellugadís (sentit mall. que *AlcM* «penja» també a Barcelona, on no sé que això s'hagi dit mai), i a una persona que obra apressadament (§ 5) o a una 20
 20 figura ridícula (§ 6). En fi, d'altra banda, pels esborralls i gargots tradicionals de l'oficinista, *burot* s'ha convertit en mall. en sinònim de 'gargot' (Torres, biografia de Costa i Llobera, *IdOr.*, p. 185); d'on pot passar a significar en general 'bunyol, disbarat', que el bisbe Reig de Mallorca aplicava a un disbarat ortogràfic (*BDLC* VIII, 1914, 118). Moll (*AORBB* I, 211) va concebre el prejudici que aquest mot *burot* havia significat 'borinot' (i tenia el mateix origen que aquest), prejudici que no ha tingut després el coratge 25
 25 d'abandonar, quan Fabra li féu notar (com a mi, ja 1931) l'etimologia veritable, que ell també tenia comprovada per altres fonts; el fet és que un *burot* amb el sentit de 'borinot' no ha existit mai. *Burotada*; *burotejar*. *Buroteli*; *burotenci*; *buroteri*; *burotet*; *burotot*.

CPT.: Fr. *bureaucratic* 'domini dels empleats públics en un país' [c. 1750] creació imitadora de *democràcia*, *aristocràcia*, etc., d'on cat. *burocràcia* [1901, Caselles; certament anterior, si bé no en Lab. 1839; 30
 30 però en castellà ja apareix c. 1835, i en català degué usar-se quasi pel mateix temps]; *bureaucrate* [1792] > cat. *buròcrata* (en cast. ja 1855 o 1874, Baralt), *burocràtic* (fr., 1796) (per a accs. i usos d'aquests mots, cf. Fdo. Ortiz, *Catauro*, p. 226).

¹ Només en conec un testimoni, en la crònica del conquistador de Mèxic, Bernal Díaz del Castillo (mj. S. XVI): «salimos de nuestros aposentos con nuestras 'torres', que me parece a mí que en otras partes donde me he hallado en guerras, en cosas 35
 35 que han sido menester, las llaman *bueros* y mantas», cap. 126, I, 473. — ² Veg. els detalls sobre el color gris de les gredes en la descripció de les de Biscaia, que dona el Dicc. Geogr. de P. Madoz (s. v. *Vizcaya*, pp. 370-3). El geòleg Gálvez Cañero descriu el

buro «marga rojiza» de la zona de Barbastre, *BRAE* XXII, 486. A la Vall de Vio, al peu del Mont Perdut fan de *buro* les xemeneies, les parets i pedres de la casa, i fins el morter (Wilmes, *VKR* x, 229). Des de les terres xurres *terra de buro* 'argila' penetra un poc en el nostre domini meridional (sentit a Biar, 1963). Té gran extensió el collectiu *Burral* com a nom de partida, que recullo a molts llocs, i que se cita també d'Escarrilla (*RLiR* x, 190), de Gésera i de Sangüesa (*Los Burales*, «llanos u cerros de tierra arcillosa»), *Font del Burial* a Tierz (1.ª *Reunión de Top. Piren.*, 111, 206, 117). *Bureles* és una gran partida d'Olocou del Rey, nom que deu voler dir el mateix (1961). — ³ Se sol dir *buire* com si fos un adjectiu en -e; però en realitat el que es troba és *chappe buire*, on la -e és la terminació femenina. — ⁴ També en el Maestrat hi ha alguna cosa d'això, a Benassal o a les Coves de Vinromà, si bé allí vaig sentir-ho amb valor d'adjectiu (1961).

Burenc, *bureny*, V. *huri* *Buret*, V. *burell* *Burfa*, V. *brufar* i *borrufa*

BURG, pres del b. ll. *burgus* i aquest del germ. comú *BÜRGS* 'ciutat petita', 'fort'. □ 1.ª doc.: *burc*, S. XIII.

La vida del mot en català sembla haver estat sempre limitada a un nivell de gent versada en coneixements de dret feudal o consuetudinari, o almenys de gent més o menys erudita, com poetes, en particular els de tradició culta i occitànica (si bé pogué després passar a d'altres poetes més lliures). En baix llatí apareix sovint en docs. del nostre país, però ací ens escau negligir aquest aspecte, que ja no és el d'un diccionari històric i filològic de la llengua catalana. Acontentem-nos indicant que ja tenim textos des del S. X, com un de 997, que ens parlen del que es fa «in *burgo* Barchinone», segons Ca. Candi amb el sentit de 'en els afores, els suburbis' del nostre Cap i Casal (*MiscHist-Cat.* I, 184), i amb referir el lector als *Orígenes* de Balari i al *GLMCat.* de Bastardas i els seus col·laboradors.

Però tot això és en baix llatí. En forma catalana el mot apareix ja en traduccions dels *Usatges* ben datat des del S. XIII: «qui dins nostres murs e nostres *burcs* trau coltel contra altre ---» (ed. Rovira i Armengol, *NCL.*, p. 93) (cf. una altra versió un poc diferent en *AIEC*, *AlcM*). En un reglament urbà del S. XIV: «que tot hom qui traurà ab ballesta --- dins la ciutat de Barcelona, o en lo *burch*, o dins lo territori --- que pach ---» (*BABL* XI, 304). En aquests casos, com en Desclot (*AlcM*), sembla referir-se als suburbis adjacents a les fortificacions de Barcelona i altres places fortes. Però també es troba aplicat a una vila, almenys a viles afraanquides o aptes per defensar-se en temps de guerra: «e anà conquistant viles, castells, *burchs* de muntanyes e de plans», Muntaner, cap. 18. És l'ús que imita Milà en la *Cançó del Pros Bernat*: «Tantost nos en anàrem jo y En Bertran, / fugint terra de moros, també de franchs, / esquivant les carreres, 60
 60 *burchs* y ciutats, / saltant turons y timbes, ab fret y